

Prædiken til Mariæ bebudelses dag

Luk. 1, 26-38

Hvad ville en mand i vore dage mon sige, hvis hans kæreste var blevet gravid, mens han f.eks. havde været ½ år i udlandet, og derfor med sikkerhed kunne vide, at han ikke var far til det ventede barn? Havde han mon købt forklaringen om, at kæresten ikke havde været ham utro, men at en engel havde kigget forbi og sagt, at hun skulle undfanke og føde en søn ved Helligåndens mellemkomst? Næppe. Det gjorde Josef da heller ikke i Matthæus' version af bebudelsen. Nu havde han ganske vist ikke været i udlandet, men han havde heller ikke været sammen med Maria, det gjorde man bare ikke dengang, før man var gift. Nej, Josef ville i al stilhed skille sig fra hende, for han var en retsindig mand – hvilket er noget ganske andet end at være rethaverisk. Havde han været det sidste, kunne han have slæbt sin trolovede i retten og anklaget hende for utroskab. Og der ville næppe være andre, der ville tro på hendes forklaring. Og straffen for utroskab var dengang døden ved stening. Det nænnede han ikke. Men det var udelukket, at han kunne gifte sig med hende. Først da en engel viste sig for ham i en drøm og sagde, at Maria talte sandt, så usandsynligt det end måtte lyde, tog han

hende til sig.

Men nu er det altså Lukas' version, vi skal holde os til. Og lad det være sagt med det samme: Jeg gider ikke diskutere for og imod sandsynligheden for undfangelsen ved Helligånden. For den er akkurat lige så usandsynlig som fortællingen om den tomme grav påskemorgen. Det, jeg sagde før, var udelukkende for at understrege Josefs retsindighed.

Forleden stødte jeg på flg. udtalelse af en kollega: ”Jomfruen og graven ligner ... hinanden ved at være i stand til at føde liv, selv om det ikke skulle være muligt ... Maria føder Jesus og graven føder Kristus, og dermed fødes den kristenhed, som siden har befolket en verden, [en kristenhed] der heldigvis er større end det, vi kan tænke os til, måle, veje og finde sandsynligt. Mariæ bebudelse er forberedelse til påske. Denne vidunderlige fortælling om jomfruen, der skal føde, tjener til at fælde vores parader imod det usandsynlige, så det lader sig høre påskemorgen, at Kristus forlod sin grav”.

Så vidt kollegaen. Hans skelnen mellem Jesus og Kristus er måske vel bastant, men lad gå med det.

Før englen Gabriel dukkede op hos den pur-

unge pige Maria, havde han været på besøg hos hendes slægtning Elisabeth, der var betydeligt ældre. Eller rettere: Det var Elisabeths mand Zakarias, Gabriel besøgte. Også han blev grebet af frygt, og som Maria fik han at vide, at han ikke skulle frygte. For det, han havde bedt om og håbet på i mange år, skulle nu gå i opfyldelse. Elisabeth skulle føde ham en søn, hvis navn skulle være Johannes. Zakarias troede ikke rigtigt på det. Han var en ældre herre, og hans hustru var også oppe i årene. Men det gik, som Gabriel havde sagt: Elisabeth blev gravid, og dermed var hendes vanære blandt mennesker fjernet, som hun selv sagde. For i den kultur var det at dø barnløs nærmest det samme som at have levet forgæves. Sådan er det heldigvis ikke mere! Zakarias derimod sagde ingenting. For som straf for sin skepsis blev han ramt af stumhed, der først fortog sig, da sønnen var født.

Seks måneder senere kom Gabriel så til Maria. ”Som lyn indtræder Gabriel med et hil-sæl, som skrækker, skønt det fryder”, har vi lige sunget i Grundtvigs storslåede gendigtning af Kingos salme. Og det er nok meget godt ramt. Først bliver Maria ude af sig selv af skræk over de ord, Gabriel siger som de første: ”Vær hilset, du benådede, Herren er med dig!” Også til hende lyder som sagt ordene: ”Frygt ikke, Maria! For du har fundet nåde hos Gud. Du skal undfange og føde en søn, og du skal give ham navnet Jesus. Han skal blive stor og kaldes den Højestes søn, og Gud Herren skal give ham hans fader Davids trone, han skal være konge over Jakobs hus til evig tid, og der skal ikke være ende på hans herredømme”.

Det er opfyldelsen af Esajas’ profeti, Lukas vil forkynde. Helt bevidst lægger han sig meget tæt op ad de Esajas’ ord, som vi hørte før: ”Se, den unge kvinde skal blive med barn og føde en søn, og hun skal give ham navnet Immanuel”. Det betyder: Gud med os. Den Akaz, som Herren gennem Esajas taler til, var konge over Davids hus, altså Israel. Kært barn har mange navne. I fortællingen om bebudelsen kaldes Israel Jakobs hus. Som vi hørte, afviste Akaz at bede om et tegn. For han ville ikke udæske Herren, som han sagde. Her burde Esajas vel have rost ham. For var det ikke det samme, Jesus selv sagde, når folk bad ham om et tegn: Kun en ond og utro slægt kræver tegn. Og da Fristeren i ørknen ville have ham til at kaste sig ud fra templets tinde, fordi der om ham stod skrevet: ”Han skal give sine engle befaling, og de skal bære dig på hænder, så du ikke støder din fod på nogen sten”, svarede Jesus næsten som Akaz: Der står også skrevet: ”Du må ikke udæske Herren, din Gud!” Men Esajas bliver altså irriteret på Akaz og spørger, om det ikke er nok, at de er mennesker til besvær. Hvorfor vil I også besvære min Gud? Og Akaz får, mod sin vilje, et tegn: ”Se, den unge kvinde bliver med barn” (det hed i gamle dage ”frugtsommelig”, men det vedtog man i 1992, at folk ikke vidste, hvad betød!) Og her er det, Maria kommer ind i billedet. Hun er bestemt heller ikke interesseret i noget tegn!

Men det bliver hun slet ikke spurgt om. Videre fortæller Gabriel Maria, hvad det er for et barn, han taler om: ”Han skal blive stor og kaldes den Højestes søn, og ... der skal ikke være ende på hans rige”. Overrumplen-

de ord, kan man roligt sige. Maria forstår vel næppe helt omfanget af ordene. Men så meget forstår hun, at det barn, der bliver lovet hende, alligevel ikke er hendes. Han skal kaldes den Højestes søn, ikke Marias eller Josefs søn.

Heri tager hun nu lidt fejl. Han blev kaldt begge dele. For han var sand Gud og sandt menneske. Og det gav selvsagt anledning til konflikten: Er det ikke Josefs søn, hvis mor og søskende vi kender? Hvordan kan han så være Guds søn? Og det er det, der stadigvæk er det virkeligt ubegribelige, ja, mere end det, det er forargeligt, eller, som Paulus kalder det: prædikenens dårskab. ”Men det, som er dårskab i verden, udvalgte Gud for at gøre de vise til skamme, og det, som er svagt i verden, udvalgte Gud for at gøre det stærke til skamme ... og det, som ingenting er, udvalgte Gud for at gøre det, som er noget, til ingenting”.

Det forargelige, eller prædikenens dårskab, ligger altså ikke så meget i, at en jomfru bliver frugtsommelig (lad os bare holde fast på det ord), som det ligger i, hvilket barn hun bliver mor til. Med sin fortælling om undfangelsen ved Helligånden vil Lukas nemlig først og fremmest sige, at når Jesus er Kristus, den levende Guds søn, er det ikke, fordi vi kårer ham til at være det. Og det er her, det virkeligt forargelige er: Påstanden om, at i ham kom himlens lys til jord. ”I ordet var liv, og livet var menneskenes lys. Og lyset skinner i mørket, og mørket fik ikke bugt med det”. Sådan læser vi hos Johannes, og Grundtvig foretager en fornem kombination af livet og lyset ved at sige i salmen, vi skal synge om lidt: ”Lyslevende fra

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

Himmerig Guds søn kom ned på jorden”. Hele salmen er én lang skildring af kampen mellem lyset og mørket. Da Jesus fór til Helvede, blev Helvedes mørke gennembrudt af Himlens morgenrøde. ”Lyslevende trods sten og segl opstod han fra de døde, som livets sol af Himlens spejl, med fryd, med glans og grøde”. Sådan taler en virkelig stor salmedigter!

Det er det, bebudelsen handler om. Og det må vi ikke reducere til at være et spørgsmål om biologi. Og Maria opgiver da også alle indvendinger, da Gabriel svarer, som han gør, og hun siger: ”Se, jeg er Herrens tjenerinde. Lad det ske mig efter dit ord!”

For tre søndage siden hørte vi en fortælling, hvis pointe nærmest var den modsatte. En kvinde af hedensk afstamning klamrede sig til Jesus, for at han skulle forbarme sig over hende og redde hendes syge datter, der var ved at dø. Og hun nægtede at give slip, før han hørte hendes bøn. End ikke en uhyre ydmygelse, der bestod i, at han sammenlignede hende med små hunde, der hopper op og tager brødet fra børnene, tog modet fra hende, tværtimod. Hun gik ind på sammenligningen og sagde, at det eneste, hun bad om, såmænd blot var de smuler, som faldt ned fra bordet, eller som børnene måske med vilje smed fra sig. Da bøjede Vorherre sig: ”Kvinde! Din tro er stor. Det skal ske dig, som du vil”. Den hedenske kvinde havde som Jakob ved Penuel kæmpet med Gud og mennesker og sejret. For Gud og menneske var her en og samme person!

Historien om Gabriels besøg hos Maria ender modsat. Men den begynder jo også modsat. Den begynder med velsignelsen:

”Herren er med dig, du benådede! du velsignede blandt kvinder”. Den velsignelse gjorde Maria alt, hvad hun kunne, for at slippe for. En omvendt Jakobskamp, hvor Maria desperat forsøger at vriste sig fri af Gabriels velsignelse. Slip mig, jeg ønsker ikke din velsignelse! Det er frygteligt at falde i den levende Guds hænder, og jeg vil gøre, hvad jeg kan for at blive fri. Men til sidst giver hun op og siger: ”Lad det ske mig efter dit ord!”

Her kunne Gabriel næsten have svaret: Kvinde! din tro er stor. Det skal ske for dig, som du ikke vil, men du bøjer dig for ham, hvis vilje er større end din! For mig at se er det mest fantastiske ved den beretning Marias totale underkastelse under Guds vilje, skønt hun overhovedet ikke kan overskue de enorme omkostninger, hun på en eller anden måde aner, det vil medføre. Det barn, hun fra nu af venter, er jo, som allerede sagt ikke helt hendes barn. Og havde hun bange anelser, vil vi jo meget snart i den tilstundende påske få at høre om, at end ikke hendes værste anelser slog til. Påsken taler sit tydelige sprog om, hvad der ventede det barn, der skulle kaldes den Højstes søn: Svøbe, kors og grav blev givet til gengæld for, at han gav sig selv. Gud elskede verden således, at han gav sin enbårne søn. Men verden sagde nej, vi har ikke brug for dig. Forsvind! Tag tilbage til der, hvor du kom fra. Vi vil ikke vide af dig! Og så blev han klynget op på et kors. Men lyslevende bandede han sig vej ud af graven påskemorgen. Og lyslevende er vi regnet for Gud at være, også i døden.

Prædikenens dårskab? Måske nok. Men det

er det, som kirken holder søndag på.

Jens Kvist

Skt. Jørgens Kirke, Aabenraa

Salmer:

749, 69, 674 - 2 & 7, 71, 66, 400, 108, 11